1

Yalta. 4 agusto.

Abidinciğim, bu mektubu sana döndümüz yazıyoruz. Yazım pek okunaklı değil, üstelik fazla uzun olacak diye lüzümsuz ufaltıyorum, kusura bakma. Aylardır aramızda tasarladığımız bir projemiz sana açıyoruz, bakalım sen bu tekliflerimize ne diyeceksin:

① Şairin eserlerini toplayan bura komitesinin faaliyeti hiç de tatminkâr değildi. Sebebleri: a) bu komite, şairin akrabası ve mütercimi olan Serif'in elindedir. Sen onu bizim kadar tanımazsın, ama bu Serif eski-den beri sadece menfaatini düşünür, şimdi de şairin eserlerini ve hatıratını ticaret konusu haline getirdi. Mesela, bu adamla Veranın ortak olup, ellerindeki fotoğrafları, şiirleri, eşyaları resmen, para mukabilinde arşive satmazlar, bura mühlünde çok olumsuz etkiler yarattı. İşte bu adam, yapılacak bütün işleri sabote ettiği gibi, şairin eski dostlarının bu işlere karışmasına engel oluyor. b) Şairin memlekettaki hayatı, faaliyeti, eserleri hakkında malûmat toplamak işine başlanmadı, bu gidişle başlanacağı yok. Zaten, bu işler bizlere düşer, bunları yapmadığımız için de şaşanlar, kızanlar da çok.

② Sabiha hanıma sen, Paris'te aramızda kurduğumuz komiteden bahsettiğinin. Bu fikri çok beğendik, üzerinde uzun uzun düşündük, hatta burada bir kaç misafir, bu arada bizimkilerin fikrini aldık, bu komite fikrini genişletmeğe, geliştirmeğe karar verdik. Bu komitenin-ki teklifleriniz şunlardır: ⓐ – bir Türk Komiteni, bir Sovyet Komitesinin aşı aşı çalışmasının mahzurları çok. Yukarıda saydığımız mahzurlar da gözönünde tutarsak, tek çare olarak, bir enternasyonal Komitenin kurulmasında çok fayda görülmektedir. ⓑ – bu enternasyonal Komitenin şekli ne olmalıdır? Bize göre, bu Komitenin merkezi Paris'te olmalıdır. Üyeleri (örnek olarak) Siyler, üç kıtalar, bendeniz, Limonov, Ehrenburg, Tanfer, Al-Bayati, Neruda, Barela, Amado gibi şairin dostlarına olan büyük sahsiyetler. (Kusura bakma, cümleyi fena kurdum, kendimiz de büyük şahsiyet yaptık! Mümkün olursa, Nâzım, Vâlâ, Ayiz gibi yazarların girmesi tavsiyesinde fayda var.) Tabii, bu Komitenin asıl işlerini yürütecek olan bir teknik sekretelik de kurulacak. Bu iş, Paris'te bulunan, sizin seçeceğiniz genç kusurlar yapabilir. ⓒ – Fransız kanunlarına göre, bu komite nasıl kurulabilir? Bunu öğrenmek de bize bildirmek artık sizlere düşer. Bence, bu Kurucu Komite bu işi ona almalıdır, resmî kâğıt bastırmalı, ve birer mektupla, yukarıda saydığımız şahsiyetlere basmalı, onları Komiteye davet etmelidir. Bu Kurucu heyetin yapacağı mektuplarda isimlerimiz açık kullanabilirsiniz, çok rahat olur. Yapılacak mektupların, yani basılacak mektup kâğıdının üzerinin Kurucu Heyet üyelerinin isimleri konulmalıdır.

③ Bu enternasyonal Komitenin görüleceği işlere gelince: a) Şairi hakkında, çeşitli ülkelerde, bilhassa Türkiye'de, eserlerin toplanmaste, muhtelif dillerde basılması. b) Türkiye dahil, muhtelif memleketlerde, Nâzımı tanımış olanların hatıralarını toplamak. Bu arada, Vâlânın hatıralarının değerini, önemini belirtmek isteriz. c) Nâzımın muhtelif insanlara yazdığı mektupları, fotoğrafla-rı, eşyaları, hatıraları toplamak. (Mesela, bugün Nâzımın saati hâlâ şu mütercimin kolunda!)

④ – Bu işlerin yapılabilmesi için, Türkiye ile temasın önemi çok büyüktür. Komitenin enternasyonal olması bu yolda büyük imkânlar açabilir. Resmen mektup yazılabilir, hatta mesela Vâlâ davet edilebilir, Paris'e aya İtalyaya.

Türkiyede kalmış birçok şey toplanıp çıkartılabilir. (meselâ, Nâzımın hürriyete yazdığı mektuplar, eski hapisane resimleri, el yazıları, eski makâleleri vs.

5- Eserlerin türkçe basılması çok önemlidir. Bu iş Bulgaristanda yapılabilir. Ama çeşitli ülkelerde bulunan eserlerin evvelâ toplanması şart. Bunu da ancak enternasyonal bir Komite yapabilir. Ama bu enternasyonal Komite ancak bizlerin teşebbüsü ile kurulabileceği, işlizebileceği malûm. Bu teşebbüsünüzü demin de destekliyor.

6- Bu hususta düşüncelerinizi, tekliflerinizi bize bildiriniz. Bu meseleleri doğrudan doğruya Varşovaya yazmak istemiyorsanız mektuplarınızı Joyce vasıtasıyla gönderebilirsiniz. Zaten, bu işlerde Joyce çok faal bir rol oynayabilir. Aramızda bu hususta muntazam muhabere şart. Şeriin şartlarını buna müsaade etmiyorsa, bu işleri Perteve yapabilirmisiniz? yahut başka birine.

7- Demek oluyor ki bu Komitede bulunacak insanları 2 gruba ayırabiliriz: sizler gibi, bizler gibi faal rol oynayacak, teklifleri hazırlayacak unsurlar; bir de Aragon gibi, Ehrenburg gibi isimlerinizle kalacak büyük şahsiyetler. Ama mesela, Türkiyeye yazılacak mektuplarda, bunların (yahut seçilecek başkanın) - ki başkan bu büyük şahsiyetler arasında seçilmelidir - isimleri belirtilecek, mektuplar bunların imzalarıyla gidecektir. Bu şekil bu cepheyi birçok bakımdan faydalı olacaktır.

8- Bugünkü şartlar içinde Komiteyi kurma fikri sizlerden çıkmalıdır, ilk teklif sizlerden gelmeliydi. Biz de bu teklife hemen katılmış olduk.

9- Bu Komite, Sovyet yazarlarının kurduğu Komite ile sıkı temas ve işbirliği halinde olmalıdır. İki taraf, birbirinin yardımından faydalanabilmelidir.

10- Bu konudaki kararlarınız, tekliflerinizi bizlere hemen bildiriniz. Bu iş uzamamalıdır. Nâzım ölali bir yılı geçti. Bizlerin şimdiye kadar harekete geçmemiş olmamız burada Nâzım ölmüştüğünüz, kıymetini takdir etmediğimiz kanaatini uyandırıyor.

11- Bu iş için bir araya gelip görüşmenizi temin etmek lâzım. Varşovada, Prağda buluşabiliriz.

İşte, Abidincğım, bizim tekliflerimiz bunlardır. Siz de orada düşünüp taşının. Kararlarınızı bildiriniz. Vakit kaybetmiyelim artık! Gözlerinizden öperiz.

Münevver Sabiha Z. Serbest Yıldız